A ZÖLDSÉGEK FOGYASZTÁSÁNAK VÁLTOZÁSA AZ ELMÚLT ÉVTIZEDBEN, A JÖVEDELMI KATEGÓRIÁK TÜKRÉBEN

PECZE DÉNES – KISS OSZKÁR ZSOLT – SZÉKELY GÉZA dr.

ÖSSZEFOGLALÁS

A zöldségfélék fogyasztása a vizsgált időszakban, 1993 és 2002 között 56 és 64 kg/fő/év között ingadozott, de míg a legalacsonyabb jövedelműek csoportjában ez 42,3 kg/fő/év volt csupán, addig a legnagyobb jövedelműek csoportjában ez 83,7 kg/fő/év-et tett ki. Fontos megemlíteni, hogy 2002-ben minden jövedelmi csoportban kevesebb zöldséget fogyasztottak, mint 1993-ban! A tartósított zöldségek fogyasztása minden jövedelmi csoportban emelkedett, különösen a legnagyobb jövedelműek körében.

Figyelemre méltó, hogy a legkisebb és legnagyobb jövedelműek csoportjában a fogyasztott mennyiségekben a sárgarépa, petrezselyem, vöröshagyma, fejes- és kelkáposzta esetében kisebbek a különbségek, mint a zöldbab, zöldpaprika, paradicsom esetében, vagyis a jobb módúak ez utóbbiakból többet fogyasztottak.

Mindezek támpontul szolgálhatnak a fogyasztási szokások befolyásolásához és a kínálati árak rugalmasabb alakításához.

Az egyes zöldségek és gyümölcsök fogyasztásának változását a jövedelmi kategóriák szintjén már vizsgálták magyarországi szerzők. Elsősorban *Burgerné dr. Gimes Annát* kell megemlítenünk *(Burgerné, 1979)*. A közelmúltban Juhász írt a háztartások zöldség- és gyümölcsfogyasztásának szerkezetéről *(Juhász, 2001)*, valamint *Lakner* is kitért az egyes fajokra *(Lakner, 1995; 1997)*. Mindenféleképpen meg kell említenünk *Lehota* eredményeit is *(Lehota, 1995)*. Ezek a munkák különböző vonatkozásban érintették a témakört.

Vizsgálatunk alapvető célja a zöldségfogyasztás-változásának bemutatása volt az elmúlt évtizedben. A fogyasztókat jövedelmi ötödönként vizsgáltuk. Első kérdésünk az volt, hogy a zöldségfogyasztás hogyan oszlik meg fajonként. Ebből következett, hogy a jövedelmi ötödök hogyan alakították fogyasztásukat az idő folyamán, és hogyan alakult a fogyasztási szerkezetük. Ehhez több mutatót is képeznünk kellett, amelyek nem egy pillanatnyi, statikus állapotot jellemeztek, hanem a változást.

MÓDSZERTAN

Alapsokaság: a Magyarországon magánháztartásban élő magyar állampolgárok összessége. Nem terjed ki az intézeti háztartásban lakókra, tartósan külföldön élő magyar, ill. itt dolgozó külföldi állampolgárokra, valamint Magyarországon élő, lakhatással rendelkező külföldi háztartásokra.

Az egy főre jutó zöldség- és gyümölcsfogyasztást mennyiségi szempontból két mutatóval írhatjuk le. Mikrostatisztikai kimutatással (a KSH háztartási költségvetési felvétele: HKF alapján), amely csak a háztartásban elfo-

gyasztott élelmiszereket foglalja magában, ellentétben a makrostatisztikai elszámolásokkal, ahol a háztartáson kívül elfogyasztott mennyiségek is szerepelnek (ez a mutatószám szerepel az évkönyvekben). A háztartási költségvetési felvételben a friss zöldség és gyümölcs mellett az élelmiszerféleségek feldolgozott állapotban szerepelnek (tehát olyan formában, amilyenben azokat megvásárolták és elfogyasztották), ellenben a makroelszámolásokkal, ahol alapanyagként számolják el őket. Ebben a cikkben a mikrostatisztikai kimutatásokat használjuk, mivel ezek tesznek lehetővé összehasonlításokat.

A HKF a következőképpen osztja fel a zöldséget. A zöldség: friss zöldségfőzelék, és tartósított zöldség-főzelék. A friss zöldség-főzelék: fejes és kelkáposzta, fejes saláta, gomba, paradicsom, sárgarépa, petrzselyemgyökér, uborka, vöröshagyma, zöldbab, zöldborsó, zöldpaprika, egyéb friss zöldség. A tartósított zöldség-főzelék: savanyúság, savanyú káposzta, tartósított zöldbab-zöldborsó, egyéb tartósított zöldség. A tanulmányban a kg-ban kifejezett fogyasztás mindig egy főre vonatkozik. Habár nem áll módunkban pontosan meghatározni a házon kívül elfogyasztott zöldség, gyümölcs mennyiségét, rámutathatunk a jelentőségére. Ide tartozik a vendégétkeztetés, vendéglői étkezés, munkahelyi előfizetéses-, ill. iskolai étkezés vagy az a táplálék, amit az önkormányzatok osztanak ki a rászorulóknak *(Mikesné et. al., 2003)*.

A HKF előnye abban rejlik, hogy „első kézből", a kitöltött háztartási napló alapján számolhatunk, e naplóban a válaszadóknak pontosan megadott kérdésekre kell válaszolniuk, és kevesebb torzuláson esnek át az adatok a feldolgozás során. A felmérés relevanciáját növeli az adatszolgáltatók nagy száma, 2000-ben például 10 000 háztartásban készült felmérés.

A fogyasztást a következő mutatókkal írtuk le.

Az első mutató a fogyasztás és a termelés görbéjének összehasonlítása, azaz, hogy mennyire mozgott együtt az évek folyamán a két jelenség. A kettő szoros összefüggését a Pearson korrelációs koeficiens mutatja, amelynek kizárólag az a célja, hogy össze tudjuk hasonlítani a különböző fajtákat. Itt – főleg a zöldségnél – azonnal felmerül a termelés mérésének a kérdése. Mivel ez nem témája a munkának, csupán mint szemléltető eszköz szolgál.

Kutatásunk során egy adott zöldség arányát az összes elfogyasztott friss zöldséghez viszonyítva vizsgáltuk, bizonyos éveket kiválasztva. Ezek táblázatos bemutatása a jövedelmi ötödök fogyasztásának illusztrálására is szolgált.

A legfelső és legalsó ötöd közti arány (az 5. ötöd hányszorosát fogyasztja az 1. által elfogyasztott mennyiségnek, kg-ban mérve). Ezt azért alkalmaztuk, mert – ahogy látni is fogjuk – az ötödök átlagfogyasztásai lépcsőzetesen emelkedtek. Mindegyik évben az 1. és 5. ötöd közti arányt láthatjuk. Ezeknek az átlagát számítottuk ki (1. mutató = átlag) és az ingadozást az átlag körül (2. mutató = ingadozás). A második mutató az átlagtól való átlagos eltérést mutatja. Az 1. mutató a differenciáltság mérőszámának tekinthető, mivel megmutatja a két szélső ötöd közti különbséget. Hátránya, hogy csak e két ötödöt veszi figyelembe. A 2. mutató (az ingadozás) arról szól, hogy ez az arány változik-e az ötödök között, vagy állandósult az évek folyamán.

Egyes termékeknél kiválasztottunk bizonyos éveket, amikor az ötödök változását vizsgáltuk százalékban mérve. A fogyasztás változásának leírásához bázisviszonyszámokat használtunk (a bázisviszonyszámokról szóló leírást lásd:

Rappai, 2001). Erre akkor került sor, amikor jellegzetes hasonlóságot vagy különbséget találtunk 2 vagy több év között (például ha 1993 és 2002 között állandóan csökkent a fogyasztás, és azt szeretnénk látni, hogy a különböző jövedelmi kategóriák fogyasztása hogyan változott). Ez a kiválasztás nem egy előre meghatározott, szigorú logika alapján történt, hanem figyelembe vettük az adott élelmiszer fogyasztásának alakulását. A kiválasztott évek lehet, hogy egybeestek a fent említettekkel, de ez nem volt kötelező.

Ingadozás a saját átlag körül (ISÁK). A jövedelmi ötödök 8 éves átlagos fogyasztásuktól való átlagos eltérés (átlagos eltérés a saját átlagtól). Ez a mutató a fogyasztás ingadozását hivatott bemutatni ötödönként. Nem arról szól, hogy ez csökkenés volt vagy emelkedés, csupán a kg-ban mért ingadozást hasonlítja össze. A jövedelmi ötödök egyenlő nagyságúak, de átlagos fogyasztásuk eltér, és a különböző kategóriák különböző súllyal hatnak az összfogyasztás ingadozására.

A fenti mutatót kiegészíti *a folyamatos éves változás* (FEV). A FEV láncviszonyszám és a változás ütemét jelenti (a láncviszonyszámokról lásd: *Rappai, 2001*). Ellentétben a bázisviszonyszámokkal, itt nem két kiválasztott évet hasonlítottunk össze, hanem a változásokat egy periódus teljes hosszában, százalékban kifejezve (előző év = 100%). Az ISÁK és a FEV kiegészítik egymást. Az ISÁK ugyanúgy a görbék ingadozásait számszerűsíti, csupán kg-ban. A FEV és az ISÁK egyik központi kérdése, hogy az átlagfogyasztás növekedésével növekszik-e a fogyasztás ingadozása kg-ban és százalékban. Például a jövedelemskálán felfelé haladva nő az ingadozás, és a magasabb jövedelműek egyrészt jobban befolyásolják a fogyasztás ingadozását (ISÁK), másrészt saját fogyasztásukhoz képest (FEV) lehet, hogy ugyanúgy ingadoznak, mint az alacsonyabb jövedelműek. A jövedelmi ötödök 8 éves átlagai, az ISÁK és a FEV egy táblázatban vannak feltüntetve. A FEV esetében a hét összehasonlított év változásainak (hét láncviszonyszámmal) az átlagát tüntettük fel.

Az utolsó mutató arról szól, hogy az adott élelmiszer hány százalékát teszi ki a friss zöldségeknek, ill. gyümölcsöknek. A tartósított termékeket az összes elfogyasztott gyümölccsel, zöldséggel hasonlítottuk össze.

Az egyes zöldségek és gyümölcsök fogyasztásának adatai nem álltak rendelkezésünkre a 2000. és 2001. évből, ezért azokat nem tudtuk bemutatni. Abban a részben, ahol a tartósított, illetve feldolgozott termékek fogyasztását hasonlítjuk össze a friss termékekkel, már megtehettük ezt.

A ZÖLDSÉGFÉLÉK FOGYASZTÁSA

A zöldségfogyasztás 1993 és 2002 között 56 és 64 kg között ingadozott. 1993-ban fogyasztottunk legtöbbet: 64,3 kg-t. Ezután 1997-ig csökkent a mennyiség, amikor 56,0 kg volt, majd ingadozott és emelkedett, de a kezdeti értéket nem érte el. 2002-ben 61,2 kg-os átlagfogyasztást regisztráltak. Szemléltetésként a jellegzetes éveket választottuk ki (1. ábra és 1. táblázat).

Az ötödök között jól látszik a differenciáltság, és a két szélső jövedelmi kategória között – 1995-öt kivéve – állandósult az arány (2. táblázat). A legfelső ötöd alig több mint kétszer annyit fogyaszt, mint a legalsó. Ez az arány stabil és nem változott (ingadozás az átlag körül=0,1).

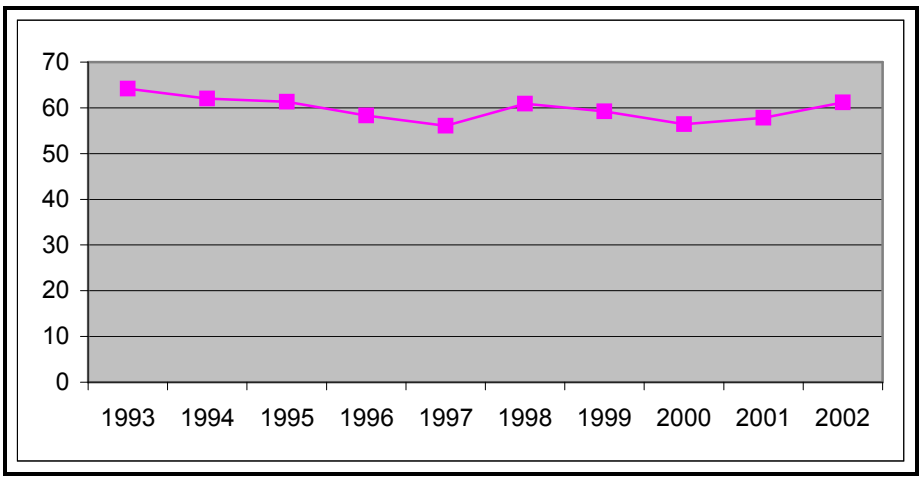
A 1. táblázatban jól látható, hogyan növekedett az átlagos fogyasztás az ötödök között. Az ingadozás a saját átlag körül (ISÁK) is fokozatosan emelkedett a jövedelemmel, habár a 3., 4. és 5. ötödök alig különböznek (3. táblázat).

A saját átlaghoz viszonyított, százalékban kifejezett ingadozás (FEV) viszont alacsony és szinte azonos a különböző jövedelmi kategóriák esetében (3. táblázat).

A fent elmondottak a fogyasztás stabilitását igazolják az összesített zöldségkategóriát illetően. A 2. ábrán a jövedelmi ötödök fogyasztásának változását láthatjuk 1993 és 2002 között.

1. ábra

Az összesített zöldségfogyasztás, kg/fő/ év

Forrás: KSH, HKF

1. táblázat

Az összes zöldségfogyasztás, kg/fő/év

Ötödök	1993	1997	2002
1.	42,3	36,6	40,4
2.	51,6	44,9	50,8
3	65,8	53,3	63,0
4.	77,9	67,4	72,2
5.	83,7	78,0	79,4
Átlag	64,3	56,0	61,2

Forrás: KSH, HKF

2. táblázat

A legfelső és legalsó ötöd közötti arány (az 5. ötöd hányszorosát fogyasztotta el az 1. által elfogyasztott mennyiségnek)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2002	Átlag	Ingadozás
Arány	2,0	2,1	2,4	2,2	2,1	2,1	2,0	2,0	2,1	0,1

Forrás: KSH, HKF

3. táblázat

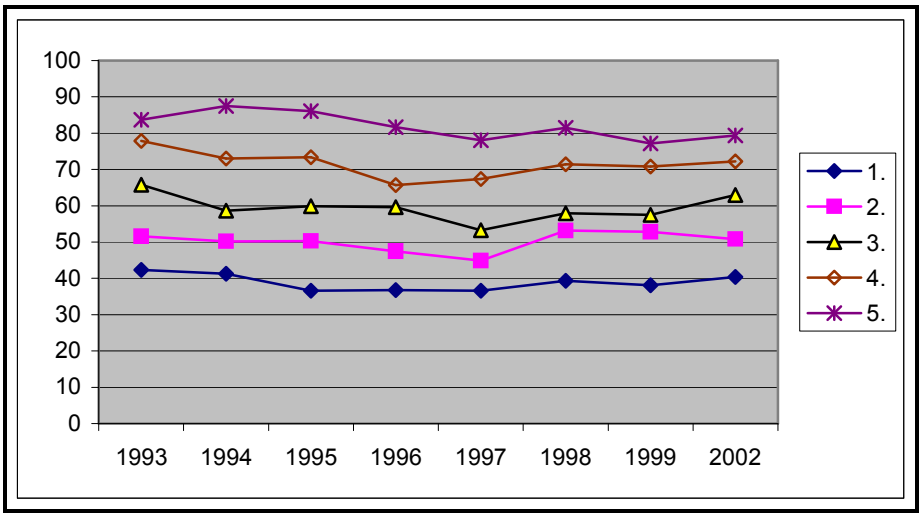
Átlagos fogyasztás (kg/fő/8év/) ingadozás a saját átlag körül – ISÁK(kg/fő/8év) és a folyamatos éves változás – FEV átlaga (%)

Ötödök	Átlag	ISÁK	FEV
1	38,9	1,9	4
2	50,2	2,0	5
3	59,5	2,6	6
4	71,5	2,7	4
5	81,9	2,9	4
Átlag	60,4	2,4	4

Forrás: KSH, HKF

2. ábra

A fogyasztás alakulása a különböző években, ötödönként, kg/fő/év

Forrás: KSH, HKF

A TARTÓSÍTOTT ZÖLDSÉGEK FOGYASZTÁSA

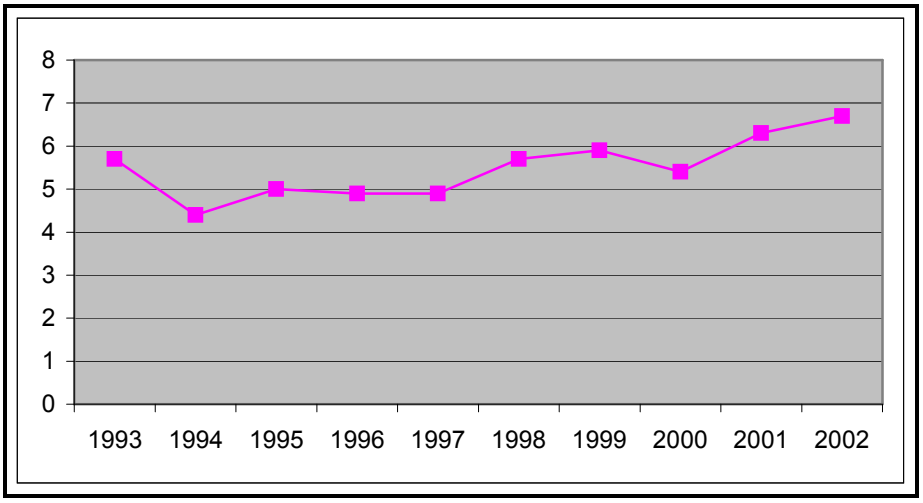
A tartósított zöldségfogyasztást vizsgálva, az előbbitől eltérő képet kapunk. Ebben a kategóriában az 1994-es visszaesés után az elfogyasztott mennyiség fokozatosan emelkedett. Annak ellenére, hogy ez nem volt egyenletes (1995-ben és 2000-ben stagnált), a felfelé ívelés az utolsó vizsgált évig tartott (3. ábra). A fentiekből következik, hogy a növekedés kezdetét és végét, 1994-et és 2002-t vetettük vizsgálat alá (4. táblázat). Egyik érdekesség a tartósított termékek aránya az összes zöldséghez viszonyítva. 1994-ben az első ötöd fogyasztásának nagyobb része esett a tartósított termékekre, mint az ötödik esetében. 2002-re ez az arány teljesen kiegyenlítődött.

Először azonban a mennyiségi oldalát tekintjük át a kérdésnek. A differen-

ciáltság mércéjeként a legfelső és legalsó ötöd közötti különbségek 1994 és 2002 között nőttek. Az is igaz viszont, hogy 1996 és 1999 között változatlan volt a mutató, és csak 2002-ben emelkedett meg újból (5. táblázat).

3. ábra

A tartósított zöldségek fogyasztása, kg/fő/ év

Forrás: KSH, HKF

4. táblázat

Az elfogyasztott tartósított zöldség mennyiség, kg/fő/év, és a termék aránya az összes zöldségfogyasztáson belül, %, ötödönként (100%=az ötöd által elfogyasztott összes zöldség)

Ötödök	1994		2002	
	Elfogyasztott mennyiség	Arány	Elfogyasztott mennyiség	Arány
1.	3,8	9,2	4,6	11,4
2.	3,9	7,8	5,2	10,2
3	4,4	7,5	6,1	9,7
4.	4,8	6,6	7,7	10,7
5.	5,3	6,1	10,0	12,6
Átlag	4,4	7,4	6,7	10,9

Forrás: KSH, HKF

5. táblázat

A legfelső és legalsó ötöd közötti arány (az 5. ötöd hányszorosát fogyasztotta el az 1. által elfogyasztott mennyiségnek)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2002	Átlag	Ingadozás
Arány	1,6	1,4	1,7	1,9	1,9	1,9	1,9	2,2	1,8	0,2

Forrás: KSH, HKF

Milyen képet látunk az ötödöket egyenként vizsgálva? Ha 1994-et és 2002-őt kiválasztjuk, és a többi évtől elkülönítve hasonlítjuk össze (bázisviszonyszámként), láthatjuk, hogy legnagyobb mértékben a legfelső ötöd növelte a fogyasztást. Ennek a ténynek köszönhető a legalsó ötöddel szembeni növekedése (6. táblázat). A legalsó ötöd valamivel több, mint 20 százalékkal növelte a fogyasztását, míg az ötödik majdnem megduplázta. Köztük a többi jövedelmi kategória átlagai fokozatosan emelkedtek.

Az ISÁK egyértelműen növekszik a magasabb jövedelmi kategóriák irányában (7. táblázat). Az ingadozás ebben az esetben – habár magában foglalja az 1994-es csökkenést is – a növekedés mércéjének is tekinthető.

A FEV is nő az ötödök emelkedésével (7. táblázat). Itt a „zöldség összes" kategóriával szemben újabb helyzet állt elő, ugyanis a növekvő ISÁK növekvő átlagokat eredményezett a FEV-ben. A jövedelemskálán csak a legmódosabbak tudták állandóan növelni a fogyasztásukat, a többi esetében volt olyan év, amikor visszaesett vagy stagnált a mutató. A legalsó ötöd például még 2002-ben sem tudta felülmúlni az 1993-as eredményt (4. ábra).

6. táblázat

Az ötödök fogyasztásának változása a kiválasztott években (%)

Ötödök	1994	2002 (1994=10)
1	100	21,1
2	100	33,3
3	100	38,6
4	100	60,4
5	100	88,7
Átlag	100	48,4

Forrás: KSH, HKF

7. táblázat

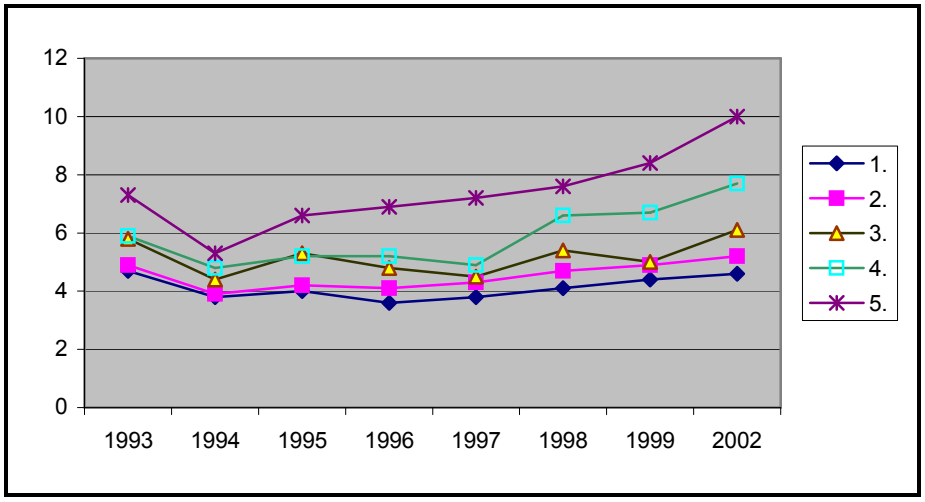
Átlagos fogyasztás (kg/fő/8év), ingadozás a saját átlag körül – ISÁK(kg/fő/8év) és a folyamatos éves változás – FEV átlaga (%)

Ötödök	Átlag	ISÁK	FEV
1	4,1	0,3	9
2	4,5	0,4	8
3	5,2	0,5	16
4	5,9	0,9	12
5	7,4	0,9	14
Átlag	5,4	0,6	12

Forrás: KSH, HKF

4. ábra

A fogyasztás alakulása a különböző években, ötödönként, kg/fő/év

Forrás: KSH, HKF

A tartósított zöldségek aránya az összes elfogyasztott zöldségen belül 1994-ben visszaesett 7,4%-ra (1993-ban 9% volt), ám azóta folyamatosan növekszik és 2002-ben már 10% fölött volt. Érdemes szemügyre venni, hogyan alakult a mutató az ötödök között. A 4. táblázatban már láthattuk, hogyan változott a piac. A 8. táblázatban és az 5. ábrán látható, hogy az első ötödnél habár ingadozott ez az arány, nem sokat változott: 11 százalékkal kezdett és annyi volt az utolsó évben is. Ezzel ellentétben az 5. ötöd esetében lényegesen nőtt a mutató értéke, és 2002-ben már meghaladta az első ötödét. Ez elsősorban a vásárolható zöldségkészítményeknek köszönhető, amit a módosabbaknak nem kell elkészíteniük, hanem az üzletekben beszerezhetnek. A jobb áttekinthetőség miatt itt csak az 1. és 5. ötödöt tüntettük fel, viszont ugyanígy haladta meg a 4. ötöd a 2. és 3. arányát.

8. táblázat

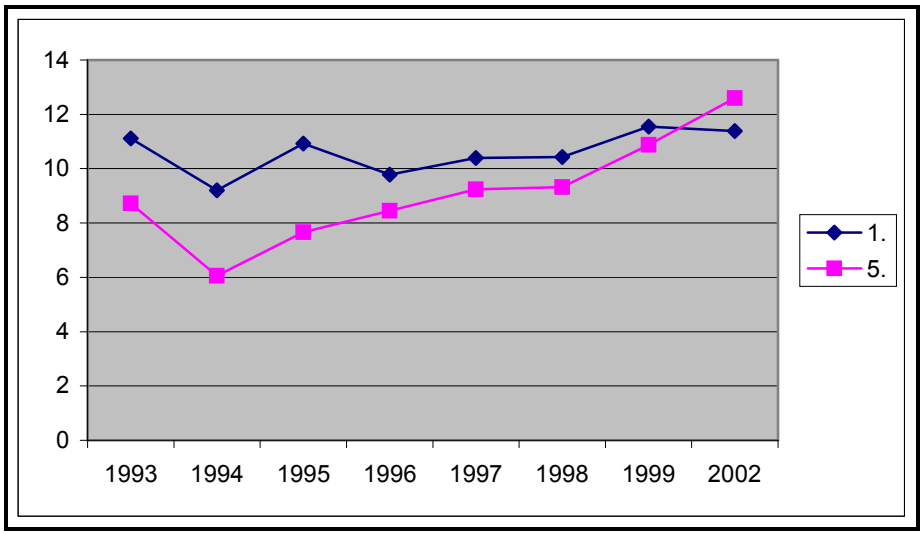
Az 1. és 5. ötöd tartósított zöldségfogyasztásának aránya az összes saját elfogyasztott zöldségen belül, %,
100%= a kiválasztott ötöd által összes elfogyasztott zöldség

Ötödök	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2002
1	11,1	9,2	10,9	9,8	10,4	10,4	11,5	11,4
5	8,7	6,1	7,7	8,4	9,2	9,3	10,9	12,6
Átlag	9,1	7,4	8,6	8,6	9,0	9,4	10,0	10,9

Forrás: KSH, HKF

5. ábra

Az 1. és 5. ötöd tartósított zöldségfogyasztásának aránya a saját össz-zöldségfogyasztásán belül, kg/fő/év

Forrás: KSH, HKF

A LEGFONTOSABB ZÖLDSÉGFAJOK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Hogy teljesebb képet kapjunk a zöldségfogyasztásról, a következőkben a legfontosabb zöldségfajokat hasonlítjuk a fent használt mutatók tükrében.

A 9. táblázatban a zöldségek rangsorolását láthatjuk a fogyasztás alapján.

Először a legfelső és legalsó ötöd közti arány alapján hasonlítjuk össze a fajokat. Itt arra kapunk választ, hogy a különböző termékek piaca mennyire differenciált. A zöldbab áll első helyen 2,8-szoros különbséggel, majd szorosan követi a zöldpaprika, paradicsom és szinte alig van köztük különbség (10. táblázat). Az összehasonlításban az ingadozások nagyon alacsonyak és alig különböznek, ami a jövedelmi kategóriák közötti viszonyok stabilitását fejezi ki. A zöldbab kismértékben kiemelkedik magasabb aránybeli különbségével, ami nagyobb ingadozással párosul.

A 10. táblázatban a „friss zöldség” sorban a kiválasztott zöldségek átlagát láthatjuk. A HKF viszont egyéb termékeket is számba vett, amelyeket mi az alacsony fogyasztás miatt kihagytunk (saláta, gomba). Ennek következtében a HKF-ben szereplő összes friss termékre vonatkozó értékek – az általunk kihagyottakkal együtt – különböznek a fentiektől. A 11. táblázatban ezeket láthatjuk, kiegészítve a tartósított, feldolgozottakkal, és összesítve.

A következő mutató az ingadozás a saját átlag körül. Az ISÁK arról szólt, hogy bizonyos termékek fogyasztása mekkora mértékben ingadozott a termékek 8 éves átlagához képest. A 12. táblázatban egyrészt láthatjuk a különbségeket a zöldségek között, másrészt pedig egy táblázatban elemezhetjük az ötödöket. Már említettük, hogy a rangsort vezető kelkáposzta a fogyasztás csökkenésének köszönheti a magas ISÁK átlagát. A termékek között nincsenek nagy elté-

rések, ha viszont az ötödök alapján összehasonlítható a kelkáposzta a többi zöldséggel és látható, hogy a csökkenő tendencia mennyire szétválasztja a jövedelmi kategóriákat. Ha egyenként vizsgáljuk a zöldségeket, nem látni nagy különbségeket közöttük, viszont a „Friss átlaga" vagy a „Friss összesen" sorokat figyeljük, már jól láthatóan növekszik az ingadozás a jövedelmi kategóriák között. Ha ezt kiegészítjük a tartósított zöldségekkel és az összes zöldséget vesszük szemügyre, még világosabbá válnak a növekvő különbségek.

9. táblázat

A zöldségek fogyasztása, 1993-2002 átlaga, kg/fő/év

Név	Fogyasztás
Sárgarépa	8,7
Vöröshagyma	8,7
Paradicsom	7,7
Zöldpaprika	6,6
Fejes és kelkáposzta	6,5
Uborka	5,8
Zöldborsó	1,8
Zöldbab	1,7
Összesen	47,5

Forrás: KSH, HKF

10. táblázat

A zöldségek rangsora a legfelső és legalsó ötöd közti arány alapján, kg/fő/8 év, HKF

Név	Átlag	Ingadozás
Zöldbab	2,8	0,4
Zöldpaprika	2,7	0,2
Paradicsom	2,5	0,3
Uborka	2,4	0,2
Zöldborsó	2,3	0,2
Fejes és kelkáposzta	1,7	0,2
Vöröshagyma	1,7	0,2
Sárgarépa, petrezselyem	1,6	0,1
Friss zöldség átlaga	2,2	0,2

Forrás: KSH

A FEV alapján már más képet kapunk. A legingadozóbb fogyasztású zöldborsót a zöldpaprika, zöldbab, paradicsom követi (13. táblázat). Legstabilabb az uborka, sárgarépa fogyasztása. Ha termékenként hasonlítjuk össze az ötödöket, itt sem kapunk világos képet, viszont a „Friss átlaga", a „Friss összesen" és „Zöldség összesen" sorban már egyértelmű, hogy a különböző jövedelmű csoportok vásárlásaikat úgy alakítják, hogy összfogyasztásuk alig változzon, és szinte egyenlő legyen ez a változás.

11. táblázat

A zöldségek és gyümölcsök összehasonlítása a legfelső és legalsó ötöd közti arány alapján, kg/fő/8 év

Név	Zöldség	
	Átlag	Ingadozás
Tartósított	1,8	0,2
Friss	2,1	0,1
Összes	2,1	0,1

Forrás: KSH, HKF

12. táblázat

A zöldségek rangsora az ISÁK alapján, kg/fő/8 év

Név	Ötödök					
	1.	2.	3.	4.	5.	Átlag
Fejes és kelkáposzta	0,5	0,8	0,6	1,1	1,2	0,7
Zöldpaprika	0,5	0,6	0,7	0,6	0,9	0,7
Paradicsom	0,5	0,6	0,8	0,6	0,6	0,6
Vöröshagyma	0,3	0,3	0,5	0,7	0,9	0,5
Uborka	0,3	0,4	0,3	0,4	0,5	0,4
Zöldborsó	0,2	0,3	0,2	0,5	0,4	0,3
Sárgarépa	0,2	0,5	0,4	0,5	0,4	0,3
Zöldbab	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2
Friss átlaga	0,3	0,5	0,5	0,6	0,7	0,5
Friss összesen	1,7	1,8	2,1	2,8	4,8	1,8
Tartósított	0,3	0,4	0,5	0,9	0,9	0,6
Zöldség összesen	1,9	2,0	2,6	2,7	2,9	2,4

Forrás: KSH,HKF

13. táblázat

A zöldségek rangsora a FEV alapján, százalékban, 8 év átlaga

Név	Ötödök					
	1.	2.	3.	4.	5.	Átlag
Zöldborsó	31	39	16	31	22	20
Zöldpaprika	17	14	15	12	14	13
Zöldbab	12	27	17	18	15	13
Paradicsom	12	18	17	9	12	11
Fejes és kelkáposzta	10	10	9	10	8	7
Uborka	15	10	9	11	5	6
Sárgarépa	6	6	8	5	5	5
Vöröshagyma	10	7	11	9	7	5
Friss átlaga	14	16	13	13	11	10
Friss összesen	5	5	5	4	5	4
Tartósított	9	8	16	12	14	10
Zöldség összesen	4	5	6	4	4	4

Forrás: KSH, HKF

A három táblázat alapján a leginkább változó és egyben legdifferenciáltabb piaca a zöldpaprikának, zöldborsónak és zöldbabnak van, a fejes és kelkáposzta a vizsgált visszaesés miatt került különös helyzetbe. Közülük a zöldborsó és a zöldbab alacsony fogyasztású termékek, érdekes viszont, hogy a 9. táblázat elején elhelyezkedő vöröshagyma és sárgarépa piaca a legkevésbé változó és a legkevésbé differenciált.

A fentiek egyrészt rámutatnak a vizsgált termékek közti különbségekre és a különböző jövedelmi kategóriák viselkedésére. Ez az elemzés viszont akkor válik majd teljessé, ha a zöldségeket vetjük össze a gyümölcsökkel, amire a közeljövőben kerül majd sor.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

(1) Burgerné G. A. (szerk.) (1979): A zöldség- és gyümölcsfélék fogyasztása és kereslete. Mezőgazdasági Könyvkiadó, Budapest – (2) Juhász A. (2001): A zöldség-gyümölcstermékek iránti kereslet alakulása Magyarországon az elmúl évtizedben. Konzervújság, 2001/4, 106-109. pp. – (3) KSH (1997): Statisztikai módszertani füzetek 37. A háztartási költségvetési felvétel módszertana. – (4) KSH (2002): Élelmiszer fogyasztás a háztartási költségvetési felvételek alapján. – (5) KSH: Gyümölcs-, szőlő- és zöldségtermesztés, időszaki kiadványok. – (6) Lakner Z. – Balogh S. (1995): A magyarországi élelmiszerfogyasztás jellemzői és változásának főbb irányai. Agro-21 füzetek, 1995/7, 80-123. pp. – (7) Lakner Z. – Sass P. (1997): Adalékok a gyorsfagyasztott gyümölcs- és zöldségfélék versenyképességének értékeléséhez és fejlesztéséhez. I. rész, Hűtőipar, 1997/3, 4-11. pp. – (8) Lakner Z. – Sass P. (1997): A zöldség-gyümölcs szektor versenyképességét meghatározó tényezők. Műhelytanulmányok, Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem, Vállalatgazdaságtan Tanszék (14.) – (9) Lehota J. (1995): Élelmiszer-fogyasztói magatartás minták. 1574 sz. OTKA kutatási téma, Gödöllő – (10) Mikesné Mencző B. – Szabó Zs. – Schnell L. (2003): A házon kívüli étkezés szerepe a háztartási költségvetési felvétel adatai alapján, 2001. Időszaki tájékoztató, KSH – (11) Rappai Gábor (2001): Üzleti statisztika Excellel. KSH, Budapest – (12) Szőke M. (2001): A 90-es évtized hazai élelmiszerfogyasztásának jellemző vonásai, II. rész. Konzervújság, 2001/4, 91-94. pp.